

УДК 811.16(092) Бондар +81'373.7

Надія ХРУСТИК

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри прикладної лінгвістики
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
м. Одеса
nadya.khrustyk@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3423-9901>

НАУКОВИЙ ДОРОБОК О. І. БОНДАРЯ

Стаття присвячена дослідженню наукової спадщини Олександра Івановича Бондаря – відомого українського мовознавця, професора, доктора філологічних наук. Йдеться про проблематику наукових праць мовознавця, особливості ідейного простору його наукового дискурсу та специфіку дослідницького я. З'ясовано, що О. І. Бондар активно працював у таких наукових напрямках, як: історія української мови, українська діалектологія, словотвір, синтаксис, лексикографія, функціональна граматики, фонологія, лексикологія, термінознавство, лінгвоекотологія, український правопис, лінгвістика тексту, соціолінгвістика, загальне мовознавство, славістика, японістика, зіставлення української та японської мов, перекладознавство, комп'ютерна лінгвістика тощо. Серед них – лінгвоекотологія, зіставний аналіз української та японської мов, вивчення яких науковець започаткував сам. Знання мов, нестандартне мислення науковця та прагнення пізнавати нове, і не лише в царині свого фаху, але й далеко за його межами, – усе це послужувало базою, на якій сформувалося дослідницьке я професора Бондаря.

У статті акцентується увага на новаторських поглядах О. І. Бондаря: розглядається питання вивчення категорії темпоральності в українській мові; проблема, пов'язана з визначенням часу виникнення української мови; обґрунтовується кількісний склад фонем у сучасній українській мові та ступені фонематичності фонем; теорія мови як гуманітарного капіталу; висвітлюється питання про мову як головний для українців етноутворювальний чинник. Ідейний простір наукових робіт дослідника базується на прагненні вивчати мову та її різнопланові явища як цілісний динамічний об'єкт, який перебуває в тісному взаємозв'язку з усіма іншими реаліями людського буття. Звідси – багатовекторний характер праць мовознавця. Науковий доробок О. І. Бондаря, зокрема окреслені ним перспективи досліджень, його незвична «оптика» наукових спостережень, своєрідні прийоми вивчення мовних явищ, – джерело подальшого розвитку багатьох напрямів мовознавчої науки.

Стаття присвячена пам'яті українського мовознавця О. І. Бондаря з нагоди його 70-річчя.

Ключові слова: *О. І. Бондар, наукова спадщина, наукові напрями, новаторство, значення лінгвістичного доробку, мовознавча наука.*

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Олександр Іванович Бондар – відомий український мовознавець, професор, доктор філологічних наук. З 1982 р. по 2013 р. з невеликою перервою – завідувач кафедри україн-

ської мови ОНУ імені І.І. Мечникова. 21 листопада 2022 р. йому виповнилося б 70 літ. Ювілей мовознавця – гарна нагода ще раз звернутися до його наукової спадщини, різнопланової за своїм змістом, наповненої багатьма новаторськими ідеями, вивчення яких та розвиток у нових сучасних дослідженнях зберігають свою **актуальність**.

Аналіз досліджень із проблеми. О.І. Бондар – учень видатного українського мовознавця С.П. Бевзенка. Тому закономірно, що в коло його наукових інтересів входять дослідження з історії української мови, української діалектології, словотвору, синтаксису, лексикографії. Професор Бондар став продовжувачем наукової школи свого вчителя. Утім, О.І. Бондар не належав до тих учених, які все своє життя щиро віддані вивченню певних наукових напрямів. Його цікавило все. Ним завжди як у науковій роботі, так і в житті рухали цікавість і прагнення до нового, навіть якщо це стосувалося чогось віддаленого від його фаху, буденного, непомітного для ока більшості людей. Якось, спілкуючись у неформальній обстановці, Олександр Іванович сказав, що нарахував 20 різних звуків котячого «мовлення» у свого домашнього улюбленця Нафані. У цій, на перший погляд, незначній деталі виявляється сутність науковця-дослідника. Праці професора наповнені складними математичними формулами, схемами, матрицями, графіками, діаграмами тощо.

Упродовж життя О.І. Бондар активно працює в таких наукових напрямках, як: функціональна граматики, фонологія, лексикологія, термінознавство, лінгво-екологія, український правопис, лінгвістика тексту, соціолінгвістика, загальне мовознавство, славістика, японістика, зіставлення української та японської мов, перекладознавство, комп'ютерна лінгвістика тощо. Серед них – лінгво-екологія, зіставний аналіз української та японської мов, вивчення яких науковець започаткував сам.

Розгляду науково-педагогічної діяльності О.І. Бондаря, аналізу його праць присвячені статті, дописи, рецензії, огляди [7; 8; 9]. П. Ю. Гриценко, оцінюючи наукову спадщину мовознавця, зазначив: «Професор міг бути задоволений своїм багатолітнім доробком, який демонструє вагомість ідей, тонкий аналіз різнопланових мовних явищ та обґрунтованість новаторських висновків. А ще не могли не тішити широта охоплених об'єктів аналізу – мова українська і мова японська, мовна політика і мовна екологія, традиційна культура і соціальна психологія, як і віднайдена не завжди звична оптика наукових спостережень і дібрані прийоми аналізу; окрема захоплива сторінка творчості – переклади, есеїстика. Така різноаспектність не порушувала, а лише збагачувала внутрішню цілісність гармонійної особистості науковця» [7, с. 179].

Мета нашої статті – осмислення місця та значення наукової спадщини О.І. Бондаря в сучасній мовознавчій науці. **Об'єкт** спостереження – наукова творчість професора. **Предмет** вивчення – проблематика його лінгвістичного доробку. **Джерельною базою** для нашого спостереження послугувала наукова спадщина мовознавця. Перед собою ставимо такі **завдання**: розкрити проб-

лематику наукових праць професора Бондаря; визначити специфіку його наукової діяльності; описати фрагменти ідейного простору наукового дискурсу мовознавця. **Теоретичне значення** статті полягає в актуалізації новаторських ідей науковця-дослідника, приверненні уваги мовознавців, зокрема молодих, до його праць. **Практично** результати нашої роботи можуть бути використані при написанні дослідження, присвяченого вивченню наукової діяльності професора Бондаря, при підготовці навчальних та навчально-методичних посібників, у яких розглядається порушена нами проблематика.

У роботі використані такі загальнонаукові **методи дослідження**, як аналіз і синтез, індукція і дедукція, спостереження, тематичне й ідіологемне портретування особистості науковця.

Виклад основного матеріалу. Формування О.І. Бондаря як майбутнього науковця-мовознавця розпочинається з його потягу до вивчення мов. Ще у студентські роки він досконало опановує польську мову, потім – англійську. У зрілому віці вивчає японську мову. Меншою мірою володіє ще кількома західноєвропейськими мовами. Знання мов, нестандартне мислення науковця та прагнення пізнавати нове, і не лише в царині свого фаху, але й далеко за його межами, – усе це послугувало базою, на якій відбувалися пошуки його дослідницького **я**.

У 1979 р. під керівництвом професора С.П. Бевзенка О.І. Бондар захищає кандидатську дисертацію «Структура демінутивних утворень у сучасній українській мові». У цій роботі випрацьовується індивідуальний дослідницький інструмент мовознавця, уміння бачити те, чого не бачать інші. До словотвірної проблематики науковець ще повернеться як співавтор при укладанні «Інверсійного словника української мови» (1985 р.) і написанні окремих статей: «Семантичний синкретизм на словотвірному рівні в сучасній українській літературній мові» (1999 р.), «Моделювання системи понять словотвору (структурно-функціональні словотвірні одиниці)» (2005 р.) тощо. Утім, словотвірної проблематики мовознавець ніколи не полишає зовсім. Знання словотвірних процесів у його подальшій дослідницькій роботі стають інструментом, який допомагає відкривати незвичні сторони нових об'єктів вивчення.

О.І. Бондар захоплюється дослідженням категорії часу. І це не дивно, зважаючи на притаманний його мисленню філософський характер пізнання дійсності. У результаті активної і плідної праці науковця в 1995 р. з'являється його монографія «Темпоральні відношення в сучасній українській літературній мові. Система засобів вираження». На основі цієї праці в 1998 р. О.І. Бондар успішно захищає докторську дисертацію «Система і структура функціонально-семантичних полів темпоральності в сучасній українській літературній мові: Функціонально-ономасіологічний аспект». Виходить низка статей, присвячених означеній проблематиці: «Відображення в темпоральній лексиці слов'янських мов розвитку уявлень стародавніх слов'ян про час» (1991 р.), «Теперішній час у романі Ю. Яновського “Вершники”» (1994 р.),

«Часова структура української народної казки» (1996 р.), «Ізоморфізм категорій функціональної і формальної граматики як підстава створення синтетичної граматики» (2001 р.), «Онтологічні категорії і функціонально-семантичні поля: відображуваність, конститутивність, ізоморфність» (2001 р.), «Становлення функціонально-семантичних зон темпоральності в українській мові» (2003 р.) тощо. Важливою виявилася новаторська спроба моделювання темпоральних відношень, пов'язана з перетворенням динамічних мовних процесів у чітко визначені математичні формули, що відбито у статті «Гіпотетико-дедуктивне моделювання темпоральних відношень» (1995 р.). Незважаючи на граничну ясність засад і викладу міркувань, такий формат експлікації теоретичних узагальнень з граматики, на жаль, ще не має належного кола послідовників [7, с. 181]. Вивчення категорії темпоральності стало новаторською й однією з найбільш вагомих частин наукового доробку професора. Нерідко вже в самій назві студії автор формулює свою нову ідею. Чимало досліджень, присвячених цій проблематиці, стало цінним надбанням не лише українського, але й загально-мовознавства, славістики, лінгвістики тексту тощо. Усі вони відображають багатовекторність наукового бачення професором Бондарем категорії темпоральності та інших мовних явищ, пов'язаних з нею.

Питання про час виникнення української мови складне й неоднозначне. Воно цікавить не лише фахівців, але й широкий загал, бо кожен народ прагне вважати себе більш древнім у порівнянні з іншими народами, а свою мову більш давньою. Не обійшов своєю увагою вивчення зазначеного питання й О. І. Бондар. Його думка з цього приводу як історика української мови (професор упродовж усієї своєї трудової діяльності викладав студентам «Історію української мови»), як науковця зі знаннями широкого діапазону й здатністю нестандартного бачення проблеми для нас важлива й цікава.

У статті «До питання про час виникнення української мови» (1996 р.) мовознавець детально описує всі труднощі, пов'язані з визначенням часу виникнення української мови, розглядає різні наукові гіпотези, які вже існують з цього питання, і пропонує своє бачення розв'язання проблеми. О. І. Бондар зазначає: «Ранг мови як об'єктивної даності ґрунтується на достатній кількості диференційних мовних ознак (далі ДМО), які визначають її специфіку. Найважливіші з-поміж мовних особливостей, що у першу чергу здатні підняти ранг діалекту до рангу мови, є фонетичні. Одиниць фонологічного рівня небагато порівняно з одиницями граматичного і, тим більше, лексико-семантичного рівнів, вони є дуже частотними. Фонетичні зміни призводять до втрати єдності коренів та афіксів у споріднених мовах, порушуючи таким чином взаєморозуміння у спілкуванні їх носіїв [2, с. 92]. Професор пояснює, що спеціальні лінгвістичні експерименти показують, що при 10-и частотних фонетичних особливостях спілкування вже значно утруднене [2, с. 92]. Обґрунтовуючи свої міркування, далі мовознавець зазначає, що оскільки на сьогодні абсолютна хронологія фонетичних змін для слов'янських мов в основному визначена, то це дає змогу з великою долею ймовірності з'ясувати стан об'єктивної мовної системи

на тому чи іншому часовому зрізі і час виникнення самої мови [2, с. 92]. Він показує у своєму дослідженні, що в XI ст. кількість диференційних мовних ознак, які мала на той час українська мова, сягнула критичного рівня: близько 15 фонетичних та 10 морфологічних [2, с. 93]. Відповідно, якщо прийняти всю кількість ДМО на фонетичному і морфологічному рівнях, які розрізняють українську і російську мову на сучасну добу, за 100%, то в XI ст. кількість ДМО становить 60–70% від ДМО сучасної доби. Звідси професор Бондар доходить висновку, що хоч початки української мови сягають ще праслов'янської мови, як об'єктивна система вона почала інтенсивно формуватися лише з IX ст. Перебіг її формування тривав у X ст. і протягом XI ст. завершився. XI ст., таким чином, в історії української мови є перехідним від рангу діалекту до власне мови (українська мова існувала з імовірністю 50–80%), а у XII ст. українська мова вже існувала з максимальною ймовірністю [2, с. 94].

Одне з дискусійних питань у сучасній українській фонології – обґрунтування в українській мові кількості фонем, зокрема голосних. Деякі науковці вважають, що голосних фонем є 6, інші переконують, що їх – 5. Дискусії точаться, головним чином, навколо фонемі /и/, яку не всі визнають за фонему. О.І. Бондар з цього приводу зазначає, що головною причиною невизначеності питання є статичний підхід до його вирішення, прагнення описати систему фонем як несуперечливу й викінчену. А проте, вона, як і система мови в цілому перебуває в безперервному русі, в розвитку, найсуттєвішою ознакою якого є зміна, процес зникнення одних і виникнення інших ознак, рис, параметрів. Загальновідома методологія змін системи: відбувається поступове накопичення кількісних змін, які спершу не призводять до зміни системи, поки не перевищать її міру, далі відбувається перехід кількісних змін у нову якість – міру системи порушено, вона переходить із одного якісного стану в інший [6, с. 79]. Доцільність застосування динамічного підходу до вивчення фонем системи сучасної української мови професор доводить на прикладі занепаду зредукованих – однієї з найяскравіших історичних змін у цій системі. Перенісши здобутий досвід на матеріал сучасної української мови, науковець розглядає різні позиції фонем у слові, визначає частоту вживання кожної з фонем у цих позиціях, на основі чого робить висновок про ступінь фонематичності фонем: «Сильними голосними фонемами з нормальним ступенем фонематичності в сучасній українській мові є /о/, /у/; фонема /а/ має середній ступінь фонематичності, фонемі /і/, /є/ – послаблений ступінь фонематичності, а фонемі /и/ притаманний слабкий ступінь фонематичності [6, с. 83]. Мовознавець називає фонему /и/ «напів-фоною», або «0,5 фонемою».

Для людства мова як явище завжди була й залишається надважливим об'єктом дослідження. Попри те, що це явище вже вивчене й описане, здавалося б, з усіх боків, під різними кутами зору, із застосуванням найрізноманітніших дослідницьких інструментів, О.І. Бондар подає нам своє, несподіване бачення ще однієї іпостасі мови. В одній зі своїх статей він визначає й обґрунтовує сутність мови як громадського гуманітарного товару [4]. Помістивши мову

як явище гуманітарне в один контекст з економічними категоріями, науковець зазначає: «Саме гуманітарний капітал є джерелом породження матеріального капіталу. До складників гуманітарного капіталу, безперечно, слід зарахувати й мову. Цей факт міг би стати започаткуванням нової теорії мови як гуманітарного капіталу» [4, с. 39]. Пояснюючи свою думку, професор далі пише: «Мову не можна визначити як товар у ряді інших матеріальних та інтелектуальних товарів. Мова є товар особливого кшталту, який можна окреслити терміном “громадський гуманітарний товар”. Таке розуміння мови, з одного боку, дозволяє розглядати мову у зв’язку з категоріями економіки і стверджувати, що мова має економічну вартість, з іншого боку, дозволяє врахувати особливість мови як товару, а отже, і особливість взаємодії економічних категорій із мовою» [4, с. 41]. Теорія мови як гуманітарного капіталу, ідею створення якої запропонував О. І. Бондар, безумовно, має широкі перспективи, а її актуальність в умовах нашого часу незаперечна.

Важливе місце в науковій спадщині професора Бондаря посідає проблема вивчення етносу, чинників, які його формують, та ролі мови як етноутворювального чинника. Звичайно ж, мовознавця цікавить насамперед процес формування українського етносу та чинники його консолідації. Утім, це питання він розглядає не відокремлено, а в контексті розвитку інших слов’янських етносів, а після свого перебування в Японії проводить також цікаві паралелі з етнічними особливостями мешканців цієї країни, дуже далекої від України і географічно, і ментально.

Простеживши історію зародження та розвитку українського етносу, О. І. Бондар зазначає, що спочатку його найактивнішим етноутворювальним чинником виступав культурологічний чинник. Уже пізніше, коли в IX ст. збільшується кількість диференційних мовних ознак стародавніх українців, а з XI ст. їх кількість сягає критичного рівня, до того ж на політичній арені з’являється нова держава – Київська Русь, у XII ст. остаточно формується лінгвоусвідомлення українців, що стає підґрунтям для остаточного сформування етноусвідомлення в XIII–XIV ст. [3, с. 145]. Науковець наголошує, що в подальшому різні частини українського етносу входять до різних державних об’єднань: до Литовсько-руської, Польської, Російської, Угорської, Австрійської, Румунської, Чехословацької держав, що призводить до поглиблення суспільно-політичних і культурно-етнографічних відмінностей, але в будь-яку історичну добу всі етнічні групи українства завжди ототожнювали себе з єдиним народом – українським. Саме українська мова виявилася тим цементувальним ферментом, що зберіг етнічну єдність народу. І в XX ст., коли українці не мали своєї держави, перебуваючи під важким етнічним гнітом різних імперій, до складу яких вони входили, їх провідним етноутворювальним чинником залишається семіотичний [3, с. 145]. Своєрідним заповітом О. І. Бондаря звучать для нас такі його слова: «До народів із визначальним мовним етноутворювальним чинником належить і український. Це значить, що виховання мового патріотизму повинно

стати важливим невід’ємним складником українського національного виховного ідеалу, причому одним із найпріоритетніших складників» [5, с. 151].

Ідейний простір наукової спадщини О.І. Бондаря не вичерпується новими ідеями, задумами, незвичними поглядами на проблеми, представленими в розглянутих вище роботах. Новаторський характер досліджень притаманний багатьом працям мовознавця, у яких висвітлюється проблематика понад двох десятків різних наукових напрямів мовознавчої науки. Обмежений формат нашої студії дозволив нам розставити лише певні акценти, пов’язані з вивченням наукової спадщини професора Бондаря.

Отже, узагальнюючи все вищесказане, можемо **висновувати**, що широкий діапазон знань мовознавця, дослідницький хист, підкріплений його багаторічною копіткою працею, – усе це сформувало унікальний науковий дискурс професора Олександра Івановича Бондаря. Ідейний простір його наукових робіт ґрунтується на прагненні вивчати мову та її різнопланові явища як цілісний динамічний об’єкт, який перебуває в тісному взаємозв’язку з усіма іншими реаліями людського буття. Звідси – багатовекторність поглядів мовознавця. Науковий доробок О.І. Бондаря, зокрема окреслені ним перспективи досліджень, його незвична «оптика» наукових спостережень, своєрідні прийоми вивчення мовних явищ, – важливе джерело розвитку багатьох напрямів мовознавчої науки.

Отже, **перспективу** нашої роботи становить подальше вивчення новаторських ідей О.І. Бондаря, відображених у його наукових працях.

Література

1. Бондар, О. І. (2012). Гіпотетико-дедуктивне моделювання темпоральних відношень. *Мова: структура, суспільство, культура*: зб. наук. ст. [До 60-річчя з дня народження професора Бондаря Олександра Івановича]. Одеса: Вид-во ОРІДУНАДУ.
2. Бондар, О. І. (2012). До питання про час виникнення української мови. *Мова: структура, суспільство, культура*: зб. наук. ст. [До 60-річчя з дня народження професора Бондаря Олександра Івановича]. Одеса: Вид-во ОРІДУНАДУ.
3. Бондар, О. І. (2012). Мова як визначальний етоутворюючий чинник у зв’язку з соціолінгвістичною ситуацією на Півдні України. *Мова: структура, суспільство, культура*: зб. наук. ст. [До 60-річчя з дня народження професора Бондаря Олександра Івановича]. Одеса: Вид-во ОРІДУНАДУ.
4. Бондар, О. І. (2012). Мова як громадський гуманітарний товар. *Мова: структура, суспільство, культура*: зб. наук. ст. [До 60-річчя з дня народження професора Бондаря Олександра Івановича]. Одеса: Вид-во ОРІДУНАДУ.
5. Бондар, О. І. (2012). Мовний патріотизм як складник українського національного виховного ідеалу. *Мова: структура, суспільство, культура*: зб. наук. ст. [До 60-річчя з дня народження професора Бондаря Олександра Івановича]. Одеса: Вид-во ОРІДУНАДУ.
6. Бондар, О. І. (2012). Система фонем української мови (динамічний підхід). *Мова: структура, суспільство, культура*: зб. наук. ст. [До 60-річчя з дня народження професора Бондаря Олександра Івановича]. Одеса: Вид-во ОРІДУНАДУ.
7. Гриценко, П. (2013). Олександр Іванович Бондар (21.11.1952–29.03.2013). *Українська мова*. № 2.
8. Олександр Іванович Бондар / уклад. Л. А. Семененко (2015). *Завідувачі кафедри української мови Одеського національного університету: історія і сучасність*: колект. моногр. / за заг. ред. Т.Ю. Ковалевської. Одеса: ПолиПринт.
9. Хрустик, Н. М. (2005). Бондар О. І. Мовознавець. *Професори Одеського (Новоросійського) університету*. Одеса: Астропринт. Т. 2.

References

1. Bondar, O. I. (2012). The hypothetical-deductive modeling of temporal relations [Hipotetyko-deduktyvne modeluvannya temporalnykh vidnoshen']. *Mova: struktura, suspilstvo, kultura: zb. nauk. st. (Do 60-richchya z dnya narodzhennya profesora Bondarya Oleksandra Ivanovycha)*. Odesa: ORIDUNADU Publishing House. [In Ukrainian].
2. Bondar, O. I. (2012). To the question of the time of emergence of the Ukrainian language [Do pytannya pro chas vynyknennya ukrayins'koyi movy. *Mova: struktura, suspilstvo, kultura: zb. nauk. st. (Do 60-richchya z dnya narodzhennya profesora Bondarya Oleksandra Ivanovycha)*. Odesa: ORIDUNADU Publishing House. [In Ukrainian].
3. Bondar, O. I. (2012). The language as a determining ethnoforming factor in connection with the sociolinguistic situation in the South of Ukraine [Mova yak vyznachalniy etnoutvoryuyuchy chynnyk u zv'yazku z sotsiolinhvistychnoyu sytuatsiyeyu na Pivdni Ukrayiny. *Mova: struktura, suspilstvo, kultura: zb. nauk. st. (Do 60-richchya z dnya narodzhennya profesora Bondarya Oleksandra Ivanovycha)*. Odesa: ORIDUNADU Publishing House. [In Ukrainian].
4. Bondar, O. I. (2012). The language as a public humanitarian commodity [Mova yak hromads'kyi humanitarnyi tovar. *Mova: struktura, suspilstvo, kultura: zb. nauk. st. (Do 60-richchya z dnya narodzhennya profesora Bondarya Oleksandra Ivanovycha)*. Odesa: ORIDUNADU Publishing House. [In Ukrainian].
5. Bondar, O. I. (2012). The linguistic patriotism as a component of the Ukrainian national educational ideal [Movnyi patriotyzm yak skladnyk ukrayins'koho natsionalnoho vykhovnoho idealu. *Mova: struktura, suspilstvo, kultura: zb. nauk. st. (Do 60-richchya z dnya narodzhennya profesora Bondarya Oleksandra Ivanovycha)*. Odesa: ORIDUNADU Publishing House. [In Ukrainian].
6. Bondar, O. I. (2012). Phoneme system of the Ukrainian language (dynamic approach) [Systema fonem ukrayins'koyi movy (dynamichnyi pidkhid). *Mova: struktura, suspilstvo, kultura: zb. nauk. st. (Do 60-richchya z dnya narodzhennya profesora Bondarya Oleksandra Ivanovycha)*. Odesa: ORIDUNADU Publishing House. [In Ukrainian].
7. Hrytsenko, P. (2013). Oleksandr Ivanovych Bondar (21.11.1952–29.03.2013). [Oleksandr Ivanovych Bondar (21.11.1952–29.03.2013). *Ukrayins'ka mova*]. No 2. [In Ukrainian].
8. Oleksandr Ivanovych Bondar [Oleksandr Ivanovych Bondar / uklad. L.A. Semenenko (2015). *Zaviduvachi kafedry ukrayins'koyi movy Odes'koho natsionalnoho universytetu: istoriya i suchasnist'*: kolekt. monohr. / za zah. red. T. Yu. Kovalevs'koyi]. Odesa: PoliPrint. [In Ukrainian].
9. Khrustyk, N. M. (2005). Bondar O.I. Linguist. [Bondar O.I. *Movoznavets'*. Profesoru Odes'koho (Novorosyys'koho) universytetu]. Odesa: Astropynt. Vol. 2. [In Ukrainian].

Nadiia KHRUSTYK

OLEKSANDR BONDAR'S SCIENTIFIC HERITAGE

Abstract. *The article is dedicated to the research of the scientific heritage of Oleksandr Ivanovich Bondar – a famous Ukrainian linguist, professor, doctor of philological sciences, whose 70th birthday will be celebrated by the scientific community in 2022. **The purpose** of our article is to understand the place and significance of the scientific heritage of O.I. Bondar in modern linguistics. **The object** of observation is the scientific creativity of the professor. **The subject** of study is the problem of his linguistic development. **The source base** for our observation was the scientific heritage of the linguist. We set ourselves the following **tasks**: to reveal the problems of Professor Bondar's scientific works; determine the specifics of his scientific activity; describe fragments of the ideological space of the linguist's scientific discourse.*

*The work uses such general scientific **methods of research** as analysis and synthesis, induction and deduction, observation, thematic and ideologue portraiture of the scientist's personality.*

It was found that O. I. Bondar actively worked in such scientific areas as: history of the Ukrainian language, Ukrainian dialectology, word-form, syntax, lexicography, functional grammar, phonology, lexicology, terminology, linguistic ecology, Ukrainian orthography, text linguistics, sociolinguistics, general linguistics, Slavic studies, Japanese studies, comparison of Ukrainian and Japanese languages, translation studies, computer linguistics etc. Among them is linguistic ecology, a comparative analysis of the Ukrainian and Japanese languages, the study of which the scientist initiated himself. Knowledge of languages, non-standard thinking of a scientist and the desire to learn new things, not only in the field of his specialty, but also far beyond it – all this served as the basis on which the research self of Professor Bondar was formed. The article focuses attention on the innovative views of O. I. Bondar: the question of studying the category of temporality in the Ukrainian language is considered; the problem related to determining the time of emergence of the Ukrainian language; the quantitative composition of phonemes in the modern Ukrainian language and the degree of phonemicity of phonemes are substantiated; the theory of language as humanitarian capital; the issue of language as the main ethnic-forming factor for Ukrainians is highlighted.

Conclusions. *The ideological space of the researcher's scientific works is based on the desire to study the language and its diverse phenomena as an integral dynamic object that is in close relationship with all other realities of human existence. Hence the multi-vector nature of the linguist's works. Scientific work of O. I. Bondar, in particular the research perspectives outlined by him, his unusual "optics" of scientific observations, peculiar methods of studying linguistic phenomena, are the source of the further development of many areas of linguistic science.*

Key words: *O. I. Bondar, scientific heritage, scientific trends, innovation, significance of linguistic development, linguistic science.*